

Vetoamus Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitukselle väkivallan ehkäisytyön koordinaattorin tehtävän säilyttämiseksi

Vastaanottaja:

Aluehallituksen puheenjohtaja

Maria Kaisa Aula

mariakaisa.aula@hyvaks.fi

Keski-Suomen hyvinvointialueella toimiva Jyväskylän MARAK -työryhmän vetoaa Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitukseen väkivallan ehkäisytyön koordinaattorin tehtävän säilyttämiseksi. MARAK on moniammatillinen viranomaisista ja järjestötahoista koostuva asiantuntijaverkosto vakavan parisuhdeväkivallan riskinarvioimiseksi ja uhrin auttamiseksi.

Väkivalta on merkittävä yhteiskunnallinen ongelma. Suomalaisista 16–74-vuotiaista 75 % on kokenut henkistä, fyysistä tai seksuaalista lähisuhdeväkivaltaa ainakin kerran elämässään. Parisuhdeväkivaltaa on kokenut 44 % ja lapsuusajan lähisuhdeväkivaltaa 65 %. Väkivallan uhrin käyttävät hyvinvointialueiden terveys-, ja sosiaalipalveluita huomattavasti enemmän kuin ei-väkivaltaa kokeneet, ja heidän terveydenhuoltokustannuksensa ovat yli kaksinkertaiset ei-väkivaltaa kokeneisiin nähden ainakin kuuden vuoden ajan. Keskimääräinen lisäkustannus terveydenhuollolle per lähisuhdeväkivaltaa kokenut henkilö on 1 024 euroa vuosittain. Viiden vuoden aikana naisten kokeman fyysisen parisuhdeväkivallan aiheuttamat suorat terveydenhuollon lisäkustannukset ovat 150 miljoonaa euroa vuodessa. Nämä summat eivät vielä pidä sisällään väkivallan aiheuttamia epäsuoria kustannuksia, kuten sairauslomia tai työkyvyttömyyttä. Epäsuorat kustannukset muodostavat yli puolet lähisuhdeväkivallan kokonaiskustannuksista (EIGE, 2014). Myös sosiaalipalveluissa keskimääräiset kustannukset olivat merkittävästi korkeammat, 60–90 %, parisuhdeväkivaltaa kokeneilla kuin ei-väkivaltaa kokeneilla. Huolestuttaa on lisäksi inhimillisen kärsimyksen sekä kustannusten näkökulmasta, että parisuhdeväkivaltaa kuluneen viiden vuoden aikana kokeneista vastaajista 30 %:lla oli kotitaloudessaan lapsia. Luku on huomattava, kun huomioidaan väkivallalle altistumisen haitallisuuden lapsuudessa (esim. Vu ym., 2016). (Siltala ym. 2022)

Lähisuhdeväkivallan kokijat käyttävät runsaasti sosiaali-, terveyspalveluita, mutta lähisuhdeväkivalta jää näissä palveluissa merkittävältä osalta tunnistamatta. Lähisuhdeväkivallan suoriin terveystalouksien on mahdollista vaikuttaa, sillä väkivallan tunnistaminen näyttää kääntävän terveystalouksien laskuun. Tutkimuksen tulokset rohkaisevat puuttumaan lähisuhdeväkivaltaan nykyistä tehokkaammin. (Siltala ym. 2022). Tuoreeltaan, 12.11.24, julkaisun kyselytutkimuksen (Nytkis Ry., 2024) tulokset alleviivaavat väkivallan ennaltaehkäisytyön tärkeyttä ja tarpeellisuutta: joka neljäs nuori mies uskoo, että nainen voi ansaita heihin kohdistuvan väkivallan esimerkiksi ulkonäön, pukeutumisen tai käytöksen takia. Kaikista miehistä näin ajattelee joka viides. Hieman ristiriitaisesti, mutta toivoa antaen, 90% miehistä on sitä mieltä, että naisiin kohdistuva väkivalta on aina väärin.

Asiakkaiden ohjautuminen Jyväskylän MARAK-työryhmään lähes yksinomaan turvakodin kautta tukee osaltaan tutkimustuloksia: väkivaltaa ei tunnisteta myöskään Keski-Suomen hyvinvointialueen peruspalveluissa. MARAK-työryhmään ohjautuvien asiakkaiden kokema väkivalta on entistä

pitkäkestoisempaa, graavimpaa ja käsittää laajasti väkivallan eri muodot (fyysinen, henkinen, seksuaalinen, taloudellinen, digitaalinen, kunniaan liittyvä, vainoaminen...). Pitkittyneen- ja monimuotoisen väkivallan uhrien auttaminen on haastavaa moniammatillisessakin verkostossa. Väkivallan ehkäisy ja tunnistaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Väkivallan ehkäisytyön koordinaattorin tehtävän lopettaminen ja koordinaation säilyttäminen peruspalveluiden vastuulle on täysin epärealistista ja tulee toteutuessaan ajamaan alas Keski-Suomen hyvinvointialueella tehdyn Suomen mittakaavassa edistykellisen väkivallan ehkäisytyön. Peruspalveluissa ei pystytä tekemään koordinaattorin laajaa verkostotyötä paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti väkivallan ehkäisemiseksi ja väkivallan seurausten hoitamiseksi. Myöskään järjestökentällä ei ole mahdollisuutta ottaa vastuulleen väkivallan ehkäisytyön koordinaattorin tehtäviä. Valtakunnallisessa MARAK-seminaarissa 31.10.2024 tuotiin esille, miten osa hyvinvointialueista, päinvastoin, on perustamassa väkivallan ehkäisytyön koordinaattorin tehtäviä.

Valtioneuvoston kanslia julkaisussaan (Siltala ym. 2022) ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (Laitinen, H-L. 2022) ottavat vahvasti kantaa väkivallan ehkäisytyön koordinaattorin tehtävän tarpeellisuuteen, jotta lähisuhdeväkivaltatyön puutteisiin alueilla ja palvelujärjestelmissä voidaan puuttua. Tällä vetoomuksella Jyväskylän MARAK-työryhmä omalta osaltaan vetoaa Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitukseen väkivallan ehkäisykoordinaattorin tehtävän säilyttämiseksi, jotta väkivaltaan voidaan puuttua tehokkaammin, ja väkivallasta aiheutuvaa inhimillistä kärsimystä sekä yhteiskunnallisia kustannuksia voidaan vähentää. Väkivallan ehkäisytyön koordinaattorin tehtävän lakkauttaminen ei tuo säästöjä Keski-Suomen hyvinvointialueelle, vaan päinvastoin, kasvattaa niitä sekä lisää inhimillistä kärsimystä väkivallan piirissä eläville.

Valmistelija

Inka Jalava
sosiaalityöntekijä
kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut
Keski-Suomen hyvinvointialue
p. 050 355 5192
inka.jalava@hyvaks.fi

Jyväskylän MARAK-työryhmän puolesta

Liisa Jaakonaho
vastaava kriisi- ja väkivaltatyöntekijä
MARAK puheenjohtajan sijainen 11.11.2024
Kriisikeskus Mobile
p. 044 528 0276
liisa.jaakonaho@kriisikeskusmobile.fi

Tiina Nevalainen
vastaava sosiaalityöntekijä
MARAK varapuheenjohtaja
Keski-Suomen ensi- ja turvakoti
p. 050 4412 955
tiina.nevalainen@ksetu.fi

Väkivallan ehkäisytyön koordinaattori Merja Pihlajasaari on Jyväskylän MARAK-työryhmän puheenjohtaja. Tästä vetoomuksesta päätettiin MARAK-työryhmään kokouksessa 11.11.2024, jossa Pihlajasaari ei ollut läsnä.

Jyväskylän MARAK-työryhmä

Tuija Hyytiäinen, sosiaalityöntekijä, Avohuollon lastensuojelu, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Marianne Paukkunen, sosiaalityöntekijä, Avohuollon lastensuojelu, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Maija Kanninen, sosiaalityöntekijä, Varhaisen tuen palvelut, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Inka Jalava, sosiaalityöntekijä, Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Miia Niemeläinen, sosiaalityöntekijä, Aikuisten sosiaalipalvelut, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Päivi Nikko, sosiaalityöntekijä, Perheneuvola ja lasten MT-palvelut, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Sari Pöyhönen, sosiaalityöntekijä, Perheneuvola ja lasten MT-palvelut, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Susanna Santala, johtava sosiaalityöntekijä, Sairaalapalvelut NOVA, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Piia Suutari, kriisityöntekijää, Sosiaali- ja kriisipäivystys, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Laura Vainio-Pernu, erikoissosiaalityöntekijä, Poliisin sosiaalityö, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Saija Liimatainen, erityissosiaaliohjaaja, Poliisin sosiaalityö, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Antti Suora, sairaanhoitaja, Mielenterveys- ja päihdepalvelut, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Hanna Björklid, päihdekoordinaattori, Mielenterveys- ja päihdepalvelut, Keski-Suomen hyvinvointialue
 Riitta Korhonen, rikosylikonstaapeli, Tiedustelun ja ennalta estävän toiminnan yksikkö, Sisä-Suomen Poliisi
 Miika Ylönen, vanhempi konstaapeli, Tiedustelun ja ennalta estävän toiminnan yksikkö, Sisä-Suomen Poliisi
 Tiina Nevalainen, vastaava sosiaalityöntekijä, Keski-Suomen ensi- ja turvakoti
 Anne Kurkinen, kriisityöntekijä, Raiskauskeskus Tukinainen
 Lea Manninen, toiminnanohjaaja, Rikosuhripäivystys RIKU
 Jani Merjeslampi, perheneuvoja, Perheasiain neuvottelukeskus PAK
 Liisa Jaakonaho, vastaava kriisi- ja väkivaltatyöntekijä, Kriisikeskus Mobile

Lähteet:

EIGE (2014) Estimating the costs of gender-based violence in the European Union: Report. The European Institute for Gender Equality. EU.

Laitinen, H-L. (2022) [Ohjeet kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisy- ja koordinaattorikenttien ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämiseksi](#). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL2022

Nytkis Ry. (2024). Kyselytutkimus 2024 | Tutkimustulokset: Miesten asenteet naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kohtaan. Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry & Suomen kansallinen väkivaltaobservatorio. Viitattu 13.11.2024. Saatavana: https://nytkis.org/wp-content/uploads/Tutkimustulokset_k kaikki-graafit.pdf

Siltala, H., Hisasue, T., Hietämäki, J., Saari, J., Laajasalo, T., October, M., Laitinen, H-M. & Raitanen, J. (2022) [Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset: Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:52.

Vu, N. L., Jouriles, E. N., McDonald, R., & Rosenfield, D. (2016). Children's exposure to intimate partner violence: A meta-analysis of longitudinal associations with child adjustment problems. *Clinical psychology review*, 46, 25–33. Saatavana: <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2016.04.003>